

Gospodarowanie wodami : kluczowe wyzwania w ramach nowego cyklu planistycznego / redakcja Marcin Pchałek. – Stan prawny na 1 lutego 2020 r. – Warszawa, 2020

Spis treści

Wykaz skrótów	13
----------------------	-----------

Od Redaktora	17
---------------------	-----------

CZĘŚĆ PIERWSZA
OCENY ODDZIAŁYWANIA NA STAN WÓD

Magdalena Bar, Krzysztof Okraśiński

I. Oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć a dążenie do osiągnięcia celów środowiskowych w zakresie ochrony wód	23
1. Wprowadzenie	23
2. Cele środowiskowe w zakresie ochrony wód oraz dopuszczalność ich nieosiągnięcia	24
2.1. Cele środowiskowe w zakresie ochrony wód	24
2.2. Dopuszczalność nieosiągnięcia celów środowiskowych w zakresie ochrony wód (derogacje)	30
3. Ocena oddziaływania na środowisko przedsięwzięć a ocena wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych w zakresie ochrony wód	33
3.1. Wprowadzenie	33
3.2. Ocena wodnoprawna	34
3.3. Ocena wpływu na cele środowiskowe w zakresie ochrony wód w ramach oceny oddziaływania na środowisko	38
3.4. Uwzględnienie kwestii oddziaływania na wody w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	43
3.5. Połączenie oceny wpływu na cele środowiskowe w zakresie ochrony wód z OOS w świetle dyrektywy EIA	49
3.6. Udział społeczeństwa	51
Bibliografia	53

Michał Behnke

II. Ocena oddziaływań skumulowanych w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć z zakresu gospodarowania wodami	55
1. Wprowadzenie	55
2. Rozumienie oddziaływań skumulowanych	56
3. Pojęcie przedsięwzięć z dziedziny gospodarowania wodami	60
4. Obszar analizy oddziaływań skumulowanych przedsięwzięć z zakresu gospodarowania wodami	61
5. Zakres analizy oddziaływań skumulowanych przedsięwzięć	

z zakresu gospodarowania wodami	63
6. Wnioski	65
Bibliografia	67
Orzecznictwo	68

Paweł Prus, Mikołaj Adamczyk

III. Parametryzacja oddziaływań przedsięwzięć hydrotechnicznych na ichtiofaunę i makrobezkręgowce jako biologiczne elementy oceny stanu wód	69
1. Wprowadzenie	69
2. Charakterystyka ichtiofauny i makrobezkręgowców jako biologicznych elementów oceny stanu ekologicznego wód, z uwzględnieniem metodyki przyjętej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i typologii abiotycznej rzek	72
3. Parametryzacja oddziaływań wyróżnionych grup przedsięwzięć hydrotechnicznych na ichtiofaunę i makrobezkręgowce z uwzględnieniem typologii rzek	74
3.1. Zbiorniki wodne lub grupy zbiorników wodnych (budowa nowego, powiększenie istniejącego zbiornika)	77
3.2. Suche zbiorniki, poldery (budowa nowych obiektów)	79
3.3. Budowle piętrzące inne niż na cele zbiorników wodnych - jazy, progi (budowa nowych lub rozbudowa istniejących)	80
3.4. Prace regulacyjne i utrzymaniowe w korytach naturalnych części wód, sztucznych lub silnie zmienionych części wód oraz rowach melioracyjnych	81
3.5. Wały przeciwpowodziowe (budowa nowych lub przebudowa/modernizacja istniejących - zmniejszenie terenów naturalnie okresowo zalewanych)	82
3.6. Wyloty urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania ścieków do wód powodujące zmiany w charakterystyce fizycznej JCW (zmiana reżimu hydraulicznego - przyspieszenie przepływu lub zmiana morfologii koryta)	83
3.7. Obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych i podziemnych oraz pobór wód (ocena wpływu na stan ilościowy oraz ryzyka przedostawania się organizmów do danych obiektów)	84
4. Podsumowanie	85
Bibliografia	87

Sylwia Horska-Schwarz

IV. Minimalizacja i kompensacja oddziaływań na środowisko jako instrument wspierający wdrażanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym	89
1. Wprowadzenie	89
2. Instrumenty wspierające zarządzanie ryzykiem powodziowym	91
3. Zestawy działań ograniczających ryzyko powodziowe	94
4. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym - wybrane działania wymagające kompensacji	98

5. Wnioski	104
Bibliografia	107

Irmina Grzegorzółka

V. Transgraniczna ocena oddziaływania przedsięwzięć na wody podziemne w prawie międzynarodowym, unijnym i polskim	109
1. Wprowadzenie	109
2. Ewolucja TOOŚ w prawie międzynarodowym	112
2.1. Zasada niepowodowania szkód	112
2.2. Deklaracja sztokholmska z 1972 r.	113
2.3. Deklaracja z Rio de Janeiro w sprawie środowiska i rozwoju z 1992 r.	113
2.4. Konwencja o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z 1992 r.	114
2.5. Konwencja z Espoo z 1991 r.	116
3. Procedura TOOŚ w świetle konwencji z Espoo	116
3.1. Etap wstępny	117
3.2. Wszczęcie postępowania	119
3.3. Konsultacje ze stroną narażoną	119
3.4. Konsultacje społeczne	119
3.5. Przekazanie decyzji końcowej	120
3.6. Fakultatywna analiza porealizacyjna	120
3.7. Rozwiązywanie sporów	121
4. Procedura TOOŚ w świetle dyrektywy EIA i prawa polskiego	121
4.1. Obowiązek zawierania umów dwustronnych	122
4.2. Zakres przedmiotowy oceny	122
4.3. Monitoring	123
4.4. Przepisy krajowe w zakresie TOOŚ	124
5. Umowy dwustronne	126
6. Stosunki prawne z Rosją	129
7. Przepisy materialne w zakresie oceny oddziaływania na wody podziemne	129
7.1. Cele ochrony wód podziemnych	129
7.2. Oddziaływania na stan ilościowy wód podziemnych	131
7.3. Oddziaływania na stan chemiczny wód podziemnych	132
7.4. Derogacje z art. 4 ust. 7 i art. 4 ust. 5 r.d.w.	133
8. Wnioski	136
Bibliografia	137

CZĘŚĆ DRUGA ZARZĄDZANIE RYZYKIEM POWODZIOWYM

Urszula Sadowska

VI. Dobre praktyki opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym	141
1. Wprowadzenie	141
2. Pierwsze PZRP w Polsce	142
2.1. Etapy prac nad PZRP	142

2.2. Cele zarządzania ryzykiem powodziowym	143
2.3. Proces sporządzania planów	144
2.4. Proces konsultacji społecznych i kampania informacyjna	145
2.5. Przyjęcie PZRP w formie rozporządzenia	146
3. Ocena PZRP przez Komisję Europejską	146
4. Dobre praktyki opracowania PZRP	147
4.1. Cele i działania	148
4.2. Zaangażowanie interesariuszy	148
4.3. Konsultacje społeczne i kampania informacyjna	149
4.4. Nietechniczne działania - instrumenty wspierające zarządzanie ryzykiem powodziowym	149
4.5. Kompleksowe analizy środowiskowe	150
4.6. Dodatkowe zalecenia w opracowaniu PZRP	151
4.6.1. Zmiany klimatu	151
4.6.2. Oddziaływanie transgraniczne	151
4.6.3. Ograniczona lista działań	152
4.6.4. Hierarchizacja	152
4.6.5. Finansowanie	153
4.7. Powódzie miejskie	153
5. Podsumowanie	155
Bibliografia	156

Tamara Tokarczyk, Andrzej Tiukało

VII. Wariantowanie metod ochrony przeciwpowodziowej w świetle wymogów dyrektywy powodziowej oraz ramowej dyrektywy wodnej	157
1. Wprowadzenie	157
2. Cele i działania zarządzania ryzykiem powodziowym w Polsce w I cyklu planistycznym	160
3. Założenia metodyczne opracowania wariantów planistycznych PZRP	166
3.1. Diagnoza problemów w regionie wodnym	166
3.2. Formułowanie i ocena wariantów planistycznych	168
4. Wybór działań PZRP na przykładzie dorzecza Odry	174
5. Podsumowanie	179
Bibliografia	179

Paulina Kupczyk-Kuriata

VIII. Wdrażanie planów przesiedleń w związku z realizacją inwestycji przeciwpowodziowych w świetle polityk Banku Światowego oraz prawa polskiego	181
1. Wprowadzenie	181
2. Podstawa przygotowania i wdrożenia planów przesiedleń w Polsce	182
3. Odszkodowanie jako esencja procesu wdrażania planu przesiedleń	187
4. Wnioski	193
Bibliografia	194
Orzecznictwo	194

Tomasz Kolerski, Stefan Iwicki

IX. Ochrona przed powodzią zatorowymi ze szczególnym uwzględnieniem Odrzy granicznej	195
1. Wprowadzenie	195
1.1. Metody czynne	196
1.1.1. Lodołamanie z wykorzystaniem lodołamaczy	197
1.1.2. Lodołamanie z wykorzystaniem koparek pływających	197
1.1.3. Wykorzystanie materiałów wybuchowych	198
1.2. Metody bierne	199
1.2.1. Przegrody stałe	199
1.2.2. Przegrody pływające	200
2. Uwarunkowania prowadzenia akcji lodołamania na Odrze granicznej	201
3. Opis historycznych problemów w prowadzeniu akcji lodołamania	207
3.1. Lodołamanie w sezonie zimowym 2008/2009	207
3.2. Lodołamanie w sezonie zimowym 2009/2010	209
3.3. Lodołamanie w sezonie zimowym 2010/2011	212
3.4. Lodołamanie w sezonie zimowym 2011/2012	214
3.5. Lodołamanie w sezonie zimowym 2015/2016	215
3.6. Podsumowanie	216
4. Wnioski	216
Bibliografia	220

CZĘŚĆ TRZECIA ASPEKTY INSTYTUCJONALNE I EKONOMICZNE

Łukasz Oleszczuk

X. Podmiotowe aspekty statusu inwestora przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodami w świetle nowego Prawa wodnego	225
1. Wprowadzenie	225
2. Nowa struktura prawno-organizacyjna organów właściwych w sprawach gospodarki wodnej	226
3. Kompetencje Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w obszarze działalności inwestycyjnej i utrzymaniowej	228
4. Inwestycje na śródlądowych drogach wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym	231
5. Ocena wdrożenia reformy prawa wodnego pod kątem trybu przygotowania i realizacji inwestycji	235
6. Wnioski	238
Bibliografia	239

Rafał Cieślak

XI. Partnerstwo publiczno-prywatne w obszarze gospodarowania wodami	241
1. Wprowadzenie	241
2. Podstawowe modele współpracy publiczno-prywatnej	243
3. Regulacja PPP w Polsce	246

4. Podstawy prawne realizacji przedsięwzięć PPP w obszarze gospodarowania wodami	248
5. Identyfikacja podstawowych modeli prawno-organizacyjnych PPP w obszarze gospodarowania wodami	251
6. Przykłady zagraniczne	254
6.1. Poprawa dostępności Portu w Amsterdamie	254
6.2. Budowa nowego obszaru mieszkalnego w Bilbao	254
6.3. Elektrownia wodna w Nachtigal	255
6.4. Koncesje na MEW w Macedonii	255
7. Wnioski	256
Bibliografia	257

Sergiusz Urban

XII. Wdrożenie zasady zwrotu kosztów usług wodnych w świetle doświadczeń polskich i nowego Prawa wodnego	259
1. Wprowadzenie	259
2. Stan prawny w Polsce przed przyjęciem w 2017 r. ustawy - Prawo wodne	261
3. Przyczyny inicjatywy legislacyjnej	263
3.1. Zapewnienie zgodności z ramową dyrektywą wodną	263
3.2. nieskuteczność dotychczasowych rozwiązań służących zwrotowi kosztów usług wodnych i finansowaniu systemu gospodarowania wodami w Polsce	265
3.3. Przywrócenie dostępu do środków Unii Europejskiej	265
3.4. Przesłanki środowiskowe	266
4. Zwrot kosztu usług wodnych w Prawie wodnym z 2017 r.	267
4.1. Uchwalenie ustawy z 20.07.2017 r. - Prawo wodne	267
4.2. Pojęcie usług wodnych	268
4.3. Obowiązek zwrotu kosztów za usługi wodne - konstrukcja opłaty za usługi wodne w Prawie wodnym z 2017 r.	269
4.4. Podmioty korzystające z usług wodnych	271
4.5. Zwolnienia od obowiązku opłaty za korzystanie z usług wodnych	272
5. Wnioski	273
Bibliografia	273
Orzecznictwo	274
Odpowiedzi na interpelacje poselskie	274
Inne	275

Piotr Rak

XIII. Analizy kosztów i korzyści na potrzeby wniosków o dofinansowanie, w tym w ujęciu międzysektorowym	277
1. Wprowadzenie	277
2. Zastosowanie analizy kosztów i korzyści	278
3. Podstawy metodyczne analizy kosztów i korzyści	280
4. Algorytm analizy kosztów i korzyści	281
5. Ogólne wymagania wniosków o dofinansowanie	284
6. Wymagania metodyczne analizy kosztów i korzyści na potrzeby	

wniosków o dofinansowanie	285
7. Wyzwania metodyczne oceny wariantów międzysektorowych	289
8. Ujęcie analiz międzysektorowych we wnioskach o dofinansowanie	290
9. Wnioski praktyczne	293
Bibliografia	293

Łukasz Trojnarowski

XIV. Ekonomiczne aspekty wariantowania metod ochrony przeciwpowodziowej	295
1. Wprowadzenie	295
2. Etapy analiz ekonomicznych	295
2.1. Przygotowanie wariantów ochrony przed powodzią i ocena wariantów ochrony przed powodzią	297
2.2. Sposób formułowania wariantów do analiz	300
3. Analiza wielokryterialna	303
4. Analiza kosztów i korzyści	310
4.1. Etapy analizy kosztów i korzyści	313
4.2. Metodyka szacowania kosztów i korzyści	314
4.3. Uniknięte straty materialne	316
4.4. Uniknięte straty niematerialne	317
4.5. Dodatkowe korzyści społeczne	319
4.6. Indukowane korzyści ekonomiczne	319
4.7. Wycena kosztów społecznych	320
4.8. Analiza kosztów i korzyści jako element analiz wrażliwości w studium wykonalności	321
5. Wnioski	322
Bibliografia	322

oprac. BPK